

Apunts

ANTIDOPATGE

Bloc General I - Marc Institucional
(EFPEM)

Versió 2018

Taula de continguts

I) ELS VALORS DE L'ESPORT	4
1. L'OBJECTIU PRINCIPAL DE LA LLUITA CONTRA EL DOPATGE	4
II) REGLAMENTACIÓ DE LA LLUITA ANTIDOPATGE	4
1. HISTÒRIA DEL DOPATGE I L'ANTIDOPATGE	4
Els primers anys del dopatge	4
Primers intents	5
Els controls comencen a funcionar	5
Nous desafiaments	5
Desafiaments per al futur. Dopatge genètic	6
Esforços conjunts	7
Creació de l'Agència Mundial Antidopatge (AMA)	7
2. LA LLUITA CONTRA EL DOPATGE EN L'ESPORT: QUI ÉS QUI EN L'ANTIDOPATGE?	8
L'AMA i el Codi	8
La Unesco i el Conveni	8
Comitè Olímpic Internacional i Comitè Paralímpic	9
Tribunal d'Arbitratge de l'Esport (TAS)	9
Altres organitzadors d'esdeveniments importants	9
Laboratoris acreditats per l'AMA	9
Organitzacions antidopatge nacionals i regionals (ONAD)	9
Governs	9
Comitè Olímpic Nacional (CON), Comitè Paralímpic Nacional (CPN) i federacions nacionals (FN)	10
3. CODI MUNDIAL ANTIDOPATGE	10
Implementació del Codi	10
Codi 2015	10
4. ELS CONVENIS INTERNACIONALS	11
Declaració de Copenhagen	11
Conveni de la Unesco	11
Conveni del Consell d'Europa	11
5. LLEIS I DECRETS	11
Llei 3/2016, del 10 de març, de creació de l'Agència Andorrana Antidopatge	11
Decret del 2 de febrer del 2017 pel qual es fa públic el Reglament intern de l'Agència Andorrana Antidopatge aprovat pel Consell de l'AGAD, l'11 d'abril del 2016	14

Decret pel qual es fan públiques les Regles de l'Agència Andorrana Antidopatge aprovades pel Consell de l'AGAD l'11 d'abril del 2016	15
III) CONSEQÜÈNCIES DEL DOPATGE	15
1. CONSEQÜÈNCIES PER A LA SALUT.....	15
2. CONSEQÜÈNCIES SOCIALS.....	15
3. CONSEQÜÈNCIES ECONÒMIQUES.....	15
4. CONSEQÜÈNCIES LEGALS	16
IV) EL CONTROL DE DOPATGE	16
1. EL PROCÉS DE CONTROL DE DOPATGE	16
Tipus de mostres	16
Control en competició i fora de competició.....	16
Notificació a l'esportista.....	17
Obtenció de mostres	17
Anàlisi de laboratori	18
Gestió de resultats	18
Passaport biològic de l'esportista	18
2. LOCALITZACIÓ DELS ESPORTISTES.....	18
3. AUTORITZACIONS D'ÚS TERAPÈUTIC	19
Qui atorga les AUT?.....	19
4. ADAMS.....	19

I) ELS VALORS DE L'ESPORT

1. L'OBJECTIU PRINCIPAL DE LA LLUITA CONTRA EL DOPATGE

Els programes antidopatge tenen la voluntat de preservar el valor intrínsec de l'esport. Aquest valor intrínsec es qualifica habitualment com a "esperit esportiu". És l'essència mateixa de l'olimpisme, representa la recerca de l'excel·lència humana per perfeccionar amb dedicació els talents naturals de cada individu. Exhorta a jugar un joc franc. L'esperit esportiu valora el pensament, el cos i l'esperit, i es reflecteix en els següents valors que es troben en l'esport i en la seva pràctica:

- * L'ètica, el joc franc i l'honestedat
- * La salut
- * L'excel·lència en el rendiment
- * La plenitud de la personalitat i l'educació
- * La diversió i el gaudi
- * El treball en equip
- * L'abnegació i el compromís
- * El respecte de les normes i les lleis
- * El respecte de si mateix i dels altres participants
- * El coratge
- * L'esperit de grup i la solidaritat

El dopatge és fonamentalment contrari a l'esperit esportiu.

II) REGLAMENTACIÓ DE LA LLUITA ANTIDOPATGE

1. HISTÒRIA DEL DOPATGE I L'ANTIDOPATGE

La paraula *dopatge* deriva probablement del terme holandès *dop*, el nom d'una beguda alcohòlica feta de pell de raïm que feien servir els guerrers zulús per millorar les seves destreses en batalla. El terme va començar a utilitzar-se al segle XX i es feia servir originalment per referir-se a les substàncies il·legals de les carreres de cavalls. El fet de millorar el rendiment a través de substàncies exògenes o altres mitjans artificials és, tanmateix, tan antiga com l'esport mateix.

Els primers anys del dopatge

Els antics esportistes grecs eren coneguts per l'ús de dietes especials i pocions estimulants per enfortir-se.

Al segle XIX, sovint, els ciclistes i altres esportistes de resistència feien servir estricnina, cafeïna, cocaïna i alcohol.

Thomas Hicks va aconseguir la victòria a la marató dels Jocs Olímpics de 1904 a Saint Louis amb l'ajuda d'ous crus, injeccions d'estricnina i dosis de brandi administrades durant la carrera.

Cap al 1920 era evident que calien restriccions pel que fa a l'ús de determinades substàncies en l'esport.

Primers intents

El 1928, la IAAF (atletisme) es va convertir en la primera federació esportiva internacional (IF) a prohibir el dopatge (ús de substàncies estimulants). Moltes altres federacions internacionals van imitar aquesta mesura però les restriccions no eren efectives, ja que no es feien controls.

Mentrestant, el problema va empitjorar amb la incorporació d'hormones sintètiques, inventades el 1930, i el seu ús cada vegada més estès amb finalitats de dopatge des de 1950.

La mort del ciclista danès Knud Enemark Jensen en competició durant els Jocs Olímpics de Roma de 1960 (l'autòpsia va revelar rastres d'amfetamina) va augmentar la pressió sobre les autoritats esportives per incorporar controls de substàncies.

El 1966 l'UCI (ciclisme) i la FIFA (futbol) van ser de les primeres federacions internacionals que van incorporar controls de dopatge en els seus respectius campionats mundials. L'any següent, el Comitè Olímpic Internacional (COI) va crear la seva Comissió Mèdica i la seva primera llista de substàncies prohibides. Els controls de substàncies es van introduir per primera vegada als Jocs Olímpics d'hivern a Grenoble i als Jocs Olímpics de Mèxic de 1968. L'any anterior es va fer notòria, una vegada més, la urgència de la implementació de l'antidopatge a causa d'una altra mort tràgica, aquesta vegada la del ciclista Tom Simpson durant el Tour de França.

Els controls comencen a funcionar

Per bé que la majoria de les IF van aplicar els controls de substàncies a partir de 1970, l'ús d'esteroides anabolitzants era cada cop més comú, en especial en esdeveniments de força, ja que no hi havia manera de detectar aquestes substàncies.

El 1974, finalment, es va introduir un mètode de control de confiança i el 1976 el COI va agregar els esteroides anabolitzants a la seva llista de substàncies prohibides.

A finals de 1970 es va produir un augment marcat de desqualificacions relacionades amb el dopatge, en especial en esports relacionats amb la força, com el llançament i l'aixecament de pesos.

La tasca de l'antidopatge es va complicar entre 1970 i 1980 per les sospites de pràctiques de dopatge patrocinades pels governs d'alguns països.

L'antiga República Democràtica Alemanya ho va confirmar. El material d'arxiu i els testimonis dels atletes van indicar que entre 10.000 i 100.000 atletes van utilitzar esteroides sense saber-ho, cosa que va ocasionar greus conseqüències per a la seva salut.

El cas de dopatge més famós dels anys 80 va tenir com a protagonista Ben Johnson, el campió dels 100 metres llisos que va donar positiu per estanozolol (esteroide anabolitzant) en els Jocs Olímpics de 1988 de Seül. El cas de Johnson va centrar l'atenció mundial en el problema del dopatge a un nivell sense precedents.

Nous desafiaments

Per bé que la lluita contra els estimulants i els esteroides obtenia resultats, el front principal en la guerra contra l'antidopatge ràpidament va canviar amb el dopatge per sang. Des de 1970 s'ha practicat l'extracció i posterior reinfusió de sang en els atletes per augmentar-los el nivell

d'hemoglobina, que transporta oxigen. El COI va prohibir el dopatge per sang com a mètode el 1986.

El dopatge per sang pot incloure l'extracció i després la reinfusió de sang en els atletes o l'ús d'eritropoetina (EPO) per augmentar-los els nivells d'hemoglobina. L'EPO es va incloure a la llista de substàncies prohibides del COI el 1990 i es va implementar un control eficaç per detectar-la per primera vegada als Jocs Olímpics de Sidney del 2000. Des d'aleshores, s'han creat agents d'eritropoetina més nous i mètodes de detecció més sofisticats.

Per bé que el 1989 el COI la va prohibir, el control per a l'hormona del creixement (GH) no es va aprovar fins al 2004. El control es va continuar redefinint amb un mètode nou, que es va presentar abans dels Jocs Olímpics del 2012 de Londres, cosa que ha brindat a la comunitat antidopatge un espectre de detecció més ampli.

El febrer del 2010, l'Organització Nacional Antidopatge del Regne Unit va anunciar el primer cas complet que va involucrar un resultat analític de GH. El Centre Canadenc d'Ètica a l'Esport (CCES) va informar del primer resultat analític advers de GH i la sanció a Amèrica del Nord el setembre del 2010. Dos aixecadors de pesos també van ser sancionats en els Jocs Paralímpics de Londres del 2012.

Un altre cas conegut va ser l'ús d'esteroides de disseny amb esportistes en el cas Balco. Victor Conte va subministrar a esportistes, com Marion Jones, C. J. Hunter i Tim Montgomery, un esteroide de disseny anomenat The Clear (*invisible*). Els esportistes no només van ser sancionats com a resultat d'aquesta investigació, sinó que també van ser processats i, fins i tot, van anar a la presó.

Desafiaments per al futur. Dopatge genètic

Gràcies a la investigació mèdica per tractar malalties complexes, aviat serà una realitat que es pugui fer més fàcilment gràcies a tractaments genètics. No obstant això, se sap que alguns esportistes ja estan al corrent de la possibilitat d'utilitzar un tractament genètic per millorar el rendiment atlètic. A causa de les amenaces sorgides dels estudis de l'Agència Mundial Antidopatge (AMA) el març del 2002, l'AMA va organitzar un taller sobre el dopatge genètic al Banbury Center de Nova York. Experts, científics, persones especialitzades en ètica, esportistes, representants del moviment olímpic i membres de governs van estudiar el problema i van concloure que hi ha moltes possibilitats que aquesta tècnica s'utilitzi en el dopatge en un futur pròxim. Com a resultat, el dopatge genètic es va incloure a la llista de substàncies i mètodes prohibits del 2003, i es defineix com l'ús no terapèutic de cèl·lules, gens, elements genètics o de la modulació d'expressió genètica que tingui la capacitat de millorar el rendiment esportiu. A més, el 2004 l'AMA va crear un grup d'experts sobre dopatge genètic. La tasca del grup és estudiar els últims avenços en el camp dels tractaments genètics i analitzar-ne els resultats, estudiar també els mètodes per detectar el dopatge i analitzar el resultat dels projectes d'investigació que fa l'AMA en aquesta àrea. L'Agència va organitzar el segon simposi sobre dopatge genètic el desembre del 2005 a Estocolm; el tercer, a Sant Petersburg el 2008, i el quart, a Pequín el 2013, l'amfitriona del qual va ser l'Agència Nacional

Antidopatge Xinesa (Chinada, per les sigles en anglès). El grup d'experts en dopatge genètic de l'AMA es continua reunint amb regularitat.

Esforsos conjunts

El 1998 la policia va trobar una quantitat important de substàncies mèdiques prohibides en una competició del Tour de França. L'escàndol va permetre una revaluació del rol de les autoritats públiques en els assumptes d'antidopatge.

Cap al 1963, França havia estat el primer país a crear una legislació antidopatge. Altres països van seguir l'exemple, però la cooperació internacional en assumptes d'antidopatge va estar molt temps limitada al Consell d'Europa.

Durant els 80 va augmentar considerablement la cooperació per part de les autoritats esportives internacionals i diverses agències governamentals.

Abans de 1998, els debats es duïen a terme en diversos fòrums discrets (COI, federacions esportives, governs individuals), i es creaven diverses normes, polítiques i sancions. Un resultat d'aquesta confusió va ser que, en general, les sancions de dopatge generaven problemes i, de vegades, es denegaven en els tribunals civils.

L'escàndol del Tour de França va evidenciar la necessitat de crear una agència internacional independent que tingués uns estàndards unificats per a la tasca antidopatge i coordinés els esforços de les organitzacions esportives i autoritats públiques. El febrer de 1999, el COI va tenir la iniciativa i va organitzar la primera Conferència mundial sobre el dopatge en l'esport (Conferència mundial) a Lausana, Suïssa.

Creació de l'Agència Mundial Antidopatge (AMA)

En la primera Conferència mundial sobre el dopatge en l'esport es va elaborar la Declaració de Lausana contra el dopatge en l'esport (Declaració de Lausana), a partir de la qual es va crear una agència antidopatge internacional independent per a les XXVII Olimpíades de Sidney, del 2000.

De conformitat amb els termes de la Declaració de Lausana, el 10 de novembre de 1999 es va crear l'Agència Mundial Antidopatge (AMA) a Lausana, per tal de promoure i coordinar la lluita contra el dopatge en l'esport en l'àmbit internacional.

L'AMA es va crear com una base segons la iniciativa del COI, amb el suport i la participació d'organitzacions intergovernamentals, governs, autoritats públiques i altres organismes públics i privats que treballen en la lluita contra el dopatge en l'esport.

L'Agència es regeix per una junta fundacional de 36 membres i un comitè executiu de 12, cadascun compost per la mateixa quantitat de representants del moviment olímpic i dels governs.

L'AMA és responsable de:

- Publicar el Codi mundial antidopatge (el Codi) i supervisar-ne l'acceptació i el compliment per part dels organismes que administren el moviment esportiu.
- Estimular l'educació i la informació sobre la prevenció del dopatge en esportistes, entrenadors, joves i altres grups rellevants relacionats.

- Proporcionar fons i gestionar la investigació científica i els programes d'investigació de ciències socials amb l'objectiu de desenvolupar nous mètodes de detecció i millorar la prevenció del dopatge.
- Supervisar el control del dopatge i els programes de gestió de resultats en els esdeveniments importants.
- Impulsar el desenvolupament mundial dels programes nacionals i regionals d'antidopatge.

L'AMA no és responsable de:

- Fer anàlisis de mostres d'orina o sang. Aquestes anàlisis es fan en laboratoris que han estat acreditats o aprovats per l'AMA per a aquest propòsit.
- Sancionar les infraccions de les normes antidopatge (infraccions) i d'imposar les sancions a la persona que infringeix les normes del dopatge. Aquests organismes poden ser les organitzacions antidopatge (OAD), els organitzadors dels esdeveniments o les federacions esportives en l'àmbit internacional o nacional.

2. LA LLUITA CONTRA EL DOPATGE EN L'ESPORT: QUI ÉS QUI EN L'ANTIDOPATGE?

En aquesta secció s'inclou una descripció general dels participants en la lluita contra el dopatge en l'esport. Com a custòdia del Codi, l'Agència Mundial Antidopatge (AMA) té la responsabilitat de supervisar les activitats dels signataris i de garantir la integritat del Codi.

L'objectiu és que els esportistes de tot el món es beneficiïn dels mateixos protocols i de la mateixa protecció antidopatge, independentment de l'esport, la nacionalitat o el país on es facin els controls.

L'AMA i el Codi

L'AMA és una organització internacional i independent, reconeguda per les autoritats públiques i el moviment olímpic, que supervisa la lluita mundial contra el dopatge en l'esport i custodia el Codi mundial antidopatge (el Codi). L'AMA controla i treballa conjuntament amb una xarxa de participants, cadascun amb responsabilitats i rols específics.

El Codi és un grup de normes que determina els principis fonamentals sobre els quals s'han de basar totes les polítiques antidopatge efectives per a l'adopció i implementació del Codi per part dels organismes que administren el moviment esportiu. Inclou la llista de prohibicions, les normes internacionals per als controls, les que fan referència a les autoritzacions d'ús terapèutic (AUT), els procediments de laboratori i la protecció de la privacitat (vegeu el Codi mundial antidopatge, pàgina 10).

La Unesco i el Conveni

La Unesco (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura) és la responsable del desenvolupament i la implementació, juntament amb els governs nacionals, del Conveni internacional contra el dopatge en l'esport (el Conveni). Nombrosos governs no poden

estar legalment lligats a un document no governamental com el Codi. Els governs van elaborar i van adoptar respectivament el Conveni per alinear les seves polítiques domèstiques amb el Codi. El primer tractat universal contra el dopatge en l'esport va entrar en vigència el febrer del 2007. Els governs ara el ratifiquen de manera individual.

Comitè Olímpic Internacional i Comitè Paralímpic

El Comitè Olímpic Internacional (COI) i el Comitè Paralímpic Internacional (CPI) són responsables del procés de control, segons el Codi, durant els Jocs Olímpics i Paralímpics, respectivament, i de la sanció a les persones que cometen una infracció de les normes antidopatge durant els Jocs. El COI, en representació del moviment esportiu, proporciona la meitat del pressupost de l'AMA.

En compliment del Codi, les federacions esportives internacionals (FI) i totes les altres organitzacions esportives han de seguir aquests tres passos: acceptació, implementació i aplicació del Codi.

Tribunal d'Arbitratge de l'Esport (TAS)

El Tribunal d'Arbitratge de l'Esport (TAS) és una institució independent de qualsevol organització esportiva que ofereix serveis per facilitar la solució de disputes relacionades amb l'esport, mitjançant l'arbitratge o la mediació a través de la reglamentació procedimental adaptada a les necessitats específiques del món esportiu.

Altres organitzadors d'esdeveniments importants

Com a organismes d'administració en esdeveniments esportius importants, com jocs continentals i esdeveniments multiesportius, s'espera que els organitzadors d'esdeveniments importants implementin programes antidopatge juntament amb el Codi.

Laboratoris acreditats per l'AMA

Els laboratoris que poden analitzar les mostres dels controls de dopatge, d'acord amb el Codi, han d'assolir i mantenir l'acreditació de l'AMA, segons els criteris establerts en l'Estàndard internacional per als laboratoris (ISL) i els documents tècnics que s'hi relacionen.

Organitzacions antidopatge nacionals i regionals (ONAD)

Les organitzacions nacionals antidopatge (ONAD) són responsables de fer els controls als esportistes dins i fora de les competicions i als esportistes d'altres països que resideixen en l'àmbit nacional, i d'avaluar les infraccions i impartir educació sobre antidopatge.

Governos

Les responsabilitats del govern pel que fa al dopatge són moltes. Faciliten el control del dopatge i donen suport als programes nacionals de control; encoratgen l'ús de les "pràctiques recomanades"

en les etiquetes pel que fa a la comercialització i la distribució de productes que poden contenir substàncies prohibides; retenen el suport financer de tots els que participen en el dopatge o hi donen suport; prenen mesures contra l'elaboració i el tràfic; encoratgen la implementació dels codis de conducta per a professions relacionades amb l'esport i l'antidopatge, i financen l'educació i investigació sobre l'antidopatge. Els governs nacionals també són responsables de ratificar, acceptar i aprovar el Conveni de la Unesco o accedir-hi, i implementar-lo en el seu territori. S'espera que els governs paguin a l'AMA per la seva participació, cosa que representa un 50% del total dels seus fons.

Comitè Olímpic Nacional (CON), Comitè Paralímpic Nacional (CPN) i federacions nacionals (FN)

Les normes del COI i el CPI exigeixen que els comitès olímpics nacionals (CON) i els comitès paralímpics nacionals (CPN) acceptin implementar el Codi. En cas que no hi hagi una ONAD, el CON ha de complir el rol d'ONAD al país.

3. CODI MUNDIAL ANTIDOPATGE

El Codi és el document principal que proporciona el marc per als reglaments, les normes i les polítiques d'antidopatge en les organitzacions esportives i de les autoritats públiques. Treballa conjuntament amb cinc estàndards internacionals, que tenen com a objectiu harmonitzar les normatives antidopatge en diverses àrees: controls i investigacions, laboratoris, autoritzacions d'ús terapèutic (AUT), la llista de substàncies i mètodes prohibits, i la protecció de la privacitat i la informació personal.

Aquesta harmonització treballa per abordar els problemes que originalment es van produir a partir d'esforços desarticulats i descoordinats per a l'antidopatge, entre els quals, per exemple, hi havia la falta de recursos necessaris per fer investigacions i controls, la falta de coneixement sobre substàncies específiques i els procediments utilitzats i el seu abast, i un enfocament desequilibrat pel que fa a les sancions als esportistes que infringien les normes antidopatge.

Implementació del Codi

Els signataris del Codi han de garantir que les seves reglamentacions i polítiques d'antidopatge compleixin els articles obligatoris i altres principis. L'AMA ofereix assistència als signataris en revisar les normes antidopatge, per tal de garantir el compliment del Codi, i, si no és el cas, ofereix assistència per resoldre la situació.

Codi 2015

Així com els codis del 2004 i 2009 van abordar les qüestions del seu temps, el Codi del 2015 respon als reptes actuals i continua proporcionant solucions consistents, senzilles i justes que uneixen totes les organitzacions de la comunitat antidopatge en la seva visió per afrontar el desafiament del dopatge i protegir els drets dels esportistes nets.

L'AMA va iniciar un procés de consulta del Codi similar al que es va fer servir mentre es desenvolupava el Codi del 2009. Això va permetre una revisió pràctica de les disposicions del Codi i algunes modificacions per millorar els programes antidopatge.

4. ELS CONVENIS INTERNACIONALS

Declaració de Copenhagen

Els governs van elaborar i van acceptar la Declaració de Copenhagen durant la segona Conferència mundial sobre el dopatge en l'esport que es va celebrar a Copenhagen (Dinamarca) el març del 2003.

La Declaració de Copenhagen és el document polític mitjançant el qual els governs van signar el seu suport a l'AMA i en què es manifesta la intenció de reconèixer i implementar formalment el Codi (Agència Mundial Antidopatge, 2003). Aquesta iniciativa va ser el primer pas que van fer els governs cap a la preparació del Conveni internacional contra el dopatge en l'esport (el Conveni).

Conveni de la Unesco

El Conveni internacional contra el dopatge en l'esport (el Conveni) és el primer tractat mundial contra el dopatge en l'esport. Es va adoptar de manera unànime durant la 37a Conferència general de la Unesco el 19 d'octubre del 2005, i va entrar en vigència l'1 de febrer del 2007, després de la 30a ratificació.

Per què la Unesco? Tal com s'ha dit anteriorment, diversos governs no podien estar legalment relacionats amb el Codi, ja que és un document no governamental. Per tant, els governs van acordar que calia un conveni internacional. L'objectiu de la Unesco és contribuir a la pau i a la seguretat en promoure la col·laboració entre nacions a través de l'educació, la ciència i la cultura. El novembre del 2003, l'Assemblea General de l'ONU va prendre una mesura pel que fa a l'esport com a mitjà per estimular l'educació, la salut i la pau.

Conveni del Consell d'Europa

El Conveni contra el dopatge és el tractat que han ratificat els membres del Consell d'Europa per tal de reforçar la seva cooperació amb vista a reduir i, a termini, eliminar el dopatge en l'esport considerant els valors ètics a través de les diferents disposicions del conveni. Es comprometen a prendre, en el límit de les normes constitucionals de cada país, les mesures necessàries per fer-ho. Es va obrir a signatura a Estrasburg el 16 de novembre de 1989.

5. LLEIS I DECRETS

Llei 3/2016, del 10 de març, de creació de l'Agència Andorrana Antidopatge

Avui el dopatge s'ha estès més enllà de la competició esportiva i és present també en l'esport de lleure, cosa que agreuja les conseqüències negatives d'aquesta pràctica tan allunyada dels valors de l'esport, com l'honestetat, la recerca de l'excel·lència del talent propi, l'educació, la diversió i

l'esforç per a unes pràctiques de vida sana, i fa més complexa la tasca que han de complir les polítiques i els programes antidopatge.

A Andorra la Llei de l'esport, del 30 de juny de 1998, va ser la primera eina per afrontar el dopatge. Més endavant, l'any 2005, es va adoptar el Reglament sobre el control del dopatge esportiu, que va establir els mecanismes per articular una política coordinada, integrada i participada per institucions públiques i privades. Efectivament, aquell Reglament va crear un òrgan administratiu adscrit al ministeri competent en matèria d'esports, anomenat Comissió Estatal Antidopatge, amb la funció d'elaborar un pla integral i d'implementar una política activa de lluita contra el dopatge. Aquest desplegament legislatiu i reglamentari va ser completat amb l'adhesió del nostre país al Conveni contra el dopatge el 2006 i al Conveni internacional contra el dopatge en l'esport el 2008. I aquell mateix any Andorra va signar el Codi mundial antidopatge.

Des que va entrar en vigor l'1 de gener del 2004, el Codi ha demostrat ser una eina eficaç en l'harmonització dels esforços de lluita contra el dopatge a tot el món, i un gran nombre de governs i organitzacions esportives l'han adoptat com a eina fonamental de les seves polítiques i els seus programes. L'aprovació del Codi ha donat lloc a avenços importants, com ara en matèria d'establiment de regles i d'aclariment de responsabilitats dels diversos socis de la lluita contra el dopatge.

Amb la Llei 3/2016, Andorra fa un pas endavant en la lluita contra el dopatge creant l'Agència Andorrana Antidopatge com a òrgan nacional independent de lluita contra el dopatge i interlocutor de l'Agència Mundial Antidopatge. L'Agència Andorrana serà l'encarregada, entre altres funcions, de signar i aplicar les actualitzacions del Codi mundial antidopatge i de desenvolupar el Pla nacional de lluita contra el dopatge.

Àmbit d'aplicació

Aquesta Llei és aplicable a tots els practicants d'esport de les federacions nacionals, tècnics i directius i, en general, a tot el personal de suport als esportistes.

Creació de l'Agència Andorrana Antidopatge

1. Es crea l'Agència Andorrana Antidopatge com a organisme públic amb personalitat jurídica pròpia, independent de les administracions públiques i amb plena capacitat d'obrar.
2. L'Agència Andorrana Antidopatge és l'òrgan nacional de lluita contra el dopatge i interlocutor de l'Agència Mundial Antidopatge.
3. L'Agència Andorrana Antidopatge assumeix les funcions i les competències de la Comissió Estatal Antidopatge, creada pel Reglament sobre el control del dopatge esportiu, del 18 de maig del 2005, i s'encarrega d'adoptar les normes que s'han de seguir per iniciar, aplicar o fer complir qualsevol part del procés de control del dopatge.
4. En matèria de lluita contra el dopatge es reconeix l'Agència Andorrana Antidopatge com a organisme responsable de desenvolupar el Pla nacional de lluita contra el dopatge de conformitat amb el Codi mundial antidopatge.

Funcions de l'Agència Andorrana Antidopatge

Les funcions de l'Agència Andorrana Antidopatge es desenvolupen de manera independent de l'Administració pública i són, entre d'altres, les que li corresponen d'acord amb el Codi mundial antidopatge i amb les lleis:

1. Signar el Codi mundial antidopatge a Andorra i vetllar perquè es compleixin les disposicions del Codi.
2. Adoptar i posar en pràctica regles i polítiques antidopatge conformes al Codi mundial antidopatge i als estàndards internacionals de l'Agència Mundial Antidopatge.
3. Col·laborar amb altres organitzacions i agències nacionals competents i altres organitzacions antidopatge.
4. Fomentar la realització de controls recíprocs entre les organitzacions nacionals antidopatge.
5. Promoure la recerca en matèria d'antidopatge.
6. Elaborar i dur a terme un pla integral de lluita contra el dopatge.
7. Totes les altres funcions que el Codi mundial antidopatge li atribueixi.

Òrgans de l'Agència Andorrana Antidopatge

L'Agència Andorrana Antidopatge està integrada pel Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge i per la Comissió Executiva.

Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge

1. El Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge s'estructura de la manera següent:
  - a. Presidència, que correspon al ministre competent en matèria d'esports o bé a un representant nomenat per ell.
  - b. Vicepresidència, que exerceix la persona que està al capdavant de la Direcció Executiva de l'Agència Andorrana Antidopatge.
  - c. Vocals, funció que exerceixen les persones següents:
    - Un representant per cadascun dels ministeris responsables d'esports, salut, interior i afers exteriors, designats pel ministre titular respectiu.
    - Un metge especialista en medicina esportiva o el responsable estatal d'aquesta matèria, si existeix. Aquest vocal és designat pel col·legi de metges.
    - El president del Comitè Olímpic Andorrà o un representant designat per ell.
    - Un representant de les federacions esportives elegit per aquestes federacions entre els seus representants en el si del Consell Andorrà de l'Esport.
    - Un representant de les associacions andorranes d'esportistes elegit per aquestes associacions o, a falta d'aquest representant, l'esportista designat o designada pel ministre competent en matèria d'esports en el Consell Andorrà de l'Esport.
    - El president del Col·legi de Farmacèutics o un representant designat per ell.
  - d. Secretari, nomenat lliurement pel ministre competent en matèria d'esports.

Comissió Executiva

1. Correspon al Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge nomenar la Comissió Executiva, que s'estructura de la manera següent:
  - El director executiu de l'Agència Andorrana Antidopatge, que és nomenat pel Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge.
  - Un tècnic delegat pel ministeri responsable d'esports.
  - Un tècnic de suport delegat pel ministeri responsable d'esports.
2. Tots els membres de la Comissió Executiva són designats per un període de sis anys renovable al final de cada període.

Aquest Reglament regula el funcionament intern de l'Agència Andorrana Antidopatge. Aquesta Agència és l'organització nacional antidopatge a Andorra amb jurisdicció exclusiva i automàtica a escala nacional en matèria antidopatge.

Òrgans de l'Agència Andorrana Antidopatge

L'Agència Andorrana Antidopatge està formada pel Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge i la Comissió Executiva.

Competències dels òrgans de l'AGAD

1. El Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge és l'òrgan responsable de vetllar perquè l'Agència Andorrana Antidopatge executi les tasques que li han estat atribuïdes per la Llei 3-2016, així com pel Codi mundial antidopatge.
2. El Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge, per raó de la seva estructura, reforça la coordinació i l'intercanvi d'informacions dels diferents ministeris i col·lectius implicats en la Comissió Executiva de l'AGAD.
3. El Consell de l'Agència Andorrana Antidopatge delega en la Comissió Executiva l'administració i la gestió pressupostària, així com les decisions i les activitats operatives i totes aquelles altres funcions que consideri oportunes.
4. La Comissió Executiva elabora informes sobre les qüestions determinades pel Consell de l'AGAD.

Funcionament del Consell

El Consell de l'AGAD es reuneix en sessió ordinària convocada pel president una vegada l'any, durant el primer trimestre. En aquesta sessió ha d'aprovar el pressupost de l'Agència per a l'any següent.

Es reuneix també en sessió extraordinària quan el president ho considera oportú o per la demanda expressa d'un terç dels seus membres o a petició de la Direcció Executiva de l'Agència per discutir qüestions de l'ordre del dia.

Reglament de la Comissió de Disciplina contra el Dopatge

En el marc de la lluita contra el dopatge, es crea un òrgan denominat Comissió de Disciplina contra el Dopatge (CDD).

La jurisdicció antidopatge és totalment independent dels altres òrgans de l'AGAD.

La Comissió de Disciplina contra el Dopatge

La CDD, amb exclusió de tota altra jurisdicció esportiva, és competent per conèixer de les infraccions de les regles antidopatge tal com estan establertes al Codi antidopatge promulgat per l'Agència Mundial Antidopatge (AMA).

Aquesta competència s'exerceix amb reserva de la del tribunal arbitral per a l'esport per als esportistes i els esdeveniments internacionals que són competència de la seva jurisdicció.

Aquestes regles antidopatge s'adopten i s'apliquen de conformitat amb les responsabilitats que incumbeixen a l'Agència Andorrana Antidopatge (AGAD) en virtut del Codi i expressen l'acció permanent de l'Agència Andorrana Antidopatge per eliminar el dopatge en l'esport al Principat d'Andorra.

Aquestes regles antidopatge regeixen les condicions en les quals s'ha de practicar l'esport. Amb l'objectiu de fer respectar els principis antidopatge de manera global i harmonitzada, són diferents per naturalesa de les lleis penals i civils i no estan concebudes per ser sotmeses a les exigències i les normes jurídiques nacionals aplicables als procediments penals i civils ni per ser limitades. En el moment de l'anàlisi dels fets i del dret aplicable a un cas donat, tot tribunal, tribunal arbitral o qualsevol altra instància ha de conèixer i respectar la diferent naturalesa d'aquestes regles antidopatge per a l'aplicació del Codi i el fet que aquestes regles representen el consens d'un ampli ventall d'intervinents de tot el món pel que fa a allò que és necessari per protegir i garantir l'equitat en l'esport.

III) CONSEQÜÈNCIES DEL DOPATGE

1. CONSEQÜÈNCIES PER A LA SALUT

Salut física: en funció del tipus de substància, la dosi i la regularitat de la seva administració, el dopatge pot tenir efectes secundaris molt greus per a la salut. Alguns dels danys infligits a l'organisme no tenen marxa enrere i poden, fins i tot, posar en perill la vida dels esportistes.

Salut mental: algunes substàncies prohibides no només produeixen efectes secundaris físics, sinó que també poden modificar i perjudicar la psique de les persones.

L'agressivitat, l'ansietat i les al·lucinacions i, fins i tot, les psicosis cròniques són alguns dels efectes demostrats que pot produir el dopatge.

2. CONSEQÜÈNCIES SOCIALS

Les repercussions negatives dels controls de dopatge amb resultat positiu poden afectar els esportistes de per vida: el dopatge no només implica un risc per a la salut, sinó també la pèrdua de l'admiració, el respecte i la credibilitat. Una vegada que s'ha registrat un positiu, els resultats negatius obtinguts a posteriori solen ser qüestionats pels mitjans de comunicació i l'entorn de l'atleta. La mala reputació perdura en la consciència col·lectiva; l'esportista es queda sol. Els que es dopen no només enganyen els altres sinó també a si mateixos.

3. CONSEQÜÈNCIES ECONÒMIQUES

La violació de les normes antidopatge, sobretot en l'esport d'elit, pot tenir com a conseqüència la imposició de multes i l'obligació de tornar diners de patrocinadors i premis. Les sancions que s'imposen per violacions de les regles consisteixen en la retirada de la llicència i la prohibició de participar en qualsevol competició de qualsevol disciplina o esport mentre duri la sanció. Aquells esportistes que tenen prohibit dedicar-se a la seva disciplina durant diversos anys o per sempre ja no poden guanyar-se la vida de la mateixa manera i, en el pitjor dels casos, arriben a endeutar-se,

ja que han de seguir pagant les seves despeses corrents o, fins i tot, tornar elevades sumes de diners.

4. CONSEQÜÈNCIES LEGALS

El dopatge pot tenir serioses conseqüències legals: les persones relacionades amb el dopatge poden patir penes que els allunyin de per vida de les competicions esportives i els entrenaments federats. Quan s'estableix per primera vegada que un esportista s'ha dopat, generalment se li prohibeix exercir la seva activitat durant diversos mesos.

Si torna a incomplir les disposicions antidopatge, el més probable és que no pugui tornar a practicar esport professionalment en la seva vida. En el cas del futbol, si es detecten positius en un equip tot el conjunt pot quedar desqualificat. Al Mundial de 1994 als Estats Units, Diego Armando Maradona va haver d'abandonar el torneig perquè va donar positiu per efedrina. En alguns països, els que es dopen poden, fins i tot, ser jutjats fora de l'àmbit esportiu i arribar a ser castigats amb penes de presó.

IV) EL CONTROL DE DOPATGE

1. EL PROCÉS DE CONTROL DE DOPATGE

Els termes *procés de control de dopatge* i *procés d'obtenció de mostres* generalment s'utilitzen de manera indistinta. Tanmateix, hi ha una lleu diferència en la manera com s'han d'utilitzar aquests termes. El procés de control de dopatge inclou la selecció de l'esportista, la notificació a l'esportista, l'obtenció de la mostra, el lliurament de les mostres al laboratori acreditat o aprovat per l'Agència Mundial Antidopatge (AMA) i el procés de gestió dels resultats, mentre que l'obtenció de mostres simplement inclou la recollida de mostres de sang o orina d'un esportista. El procés del control de dopatge es duu a terme de conformitat amb el que s'indica en el Codi mundial antidopatge (el Codi) i l'Estàndard internacional per a controls i investigacions (EICI).

Tipus de mostres

Actualment, hi ha dos tipus de material biològic que els laboratoris acreditats i aprovats per l'AMA poden analitzar per a finalitats de control de dopatge: l'orina i la sang.

En general, les mostres d'orina s'obtenen per analitzar la majoria de les substàncies prohibides i, en la majoria dels casos, les mostres de sang s'obtenen i s'utilitzen per detectar determinades substàncies, com l'hormona de creixement (GH) i CERA (*Continuous erythropoietin receptor activator*), estimulador dels receptors d'eritropoetina (EPO).

Control en competició i fora de competició

Amb relació al control en competició, se selecciona l'esportista per a un control en una competició específica (és a dir, universíades, campionats nacionals, Jocs Olímpics, copes del món...).

Els esportistes se seleccionen per al control segons les regulacions de la federació internacional (FI) pertinent o l'organisme que regula l'esdeveniment. Aquests criteris poden incloure la posició en

finalitzar l'esdeveniment (per exemple, els quatre primers llocs), la selecció aleatòria o un control específic.

Quant al control fora de competició, en canvi, l'esportista se sotmet al control fora d'un esdeveniment i es pot dur a terme en qualsevol moment o lloc, sense avisar l'esportista. Això significa que els esportistes poden ser sotmesos a control a casa seva, als centres d'entrenament, als llocs de feina o en qualsevol altre lloc. Les OAD decideixen quan i on sotmeten l'esportista a control.

Per fer el control fora de competició, se sol·licita a alguns esportistes que proporcionin informació actualitzada i exacta sobre la seva localització diària. Aquesta informació inclou detalls que ajudaran l'agent de control de dopatge (ACD) a trobar l'esportista en un determinat lloc i un determinat dia.

Notificació a l'esportista

La notificació de la selecció d'un esportista per al control de dopatge s'ha de fer com més aviat millor, ja sigui quan arriba l'agent de control de dopatge a les instal·lacions per a un control fora de competició o després que l'esportista finalitzi la competició. L'ACD (o escorta) ha de notificar-ho a l'esportista de manera discreta (és a dir, en privat, lluny de les àrees públiques).

Obtenció de mostres

La mostra s'ha d'obtenir després que s'hagi notificat la selecció a l'esportista. L'esportista pot decidir entre tres recipients per a l'obtenció de la mostra.

L'escorta o l'ACD present en l'obtenció de la mostra ha de ser del mateix sexe que l'esportista. L'esportista s'ha de rentar les mans abans de l'obtenció d'una mostra.

L'escorta o l'ACD han de tenir una visió clara durant l'obtenció de la mostra.

S'ha de recomanar a l'esportista que buidi la bufeta en obtenir una mostra.

Després de l'obtenció de la mostra s'ha de col·locar la tapa del recipient. Posteriorment, l'esportista i l'ACD o l'escorta han de tornar a l'àrea de processament per completar la divisió i el segellament de la mostra.

La mostra de l'esportista ha de complir els requisits mínims de volum, és a dir, 90 ml d'orina.

L'esportista pot triar entre tres equips per a l'enviament de mostres. L'esportista verifica que les ampolles A i B i les altres peces de l'equip d'enviament de mostres tinguin el mateix codi de mostra.

Un mínim de 30 ml d'orina s'aboca a l'ampolla B.

Un mínim de 60 ml d'orina s'aboca a l'ampolla A.

Les ampolles A i B se segellen de manera segura. Els detalls del número d'ampolla, el volum i la densitat es registren en el formulari de control de dopatge.

S'han de completar totes les seccions corresponents del formulari de control de dopatge i s'ha de traçar una línia en les que no escaiguin.

L'esportista és l'última persona que signa el formulari de control de dopatge.

Anàlisi de laboratori

La informació que s'envia al laboratori és confidencial i els laboratoris acreditats per l'AMA han de respectar la cadena de custòdia i l'Estàndard internacional per a controls i investigacions. S'obrirà i analitzarà la mostra A, mentre que la mostra B s'emmagatzemarà en un lloc fresc i segur. Els resultats s'envien a l'OAD i a l'AMA.

Gestió de resultats

La mostra de l'esportista es divideix en dos, mostra A i mostra B. El laboratori que ha analitzat la mostra A informarà dels resultats de manera simultània l'OAD responsable de la gestió de resultats i l'AMA.

Si hi ha un resultat analític advers (RAA) a la mostra A, l'organització responsable de la gestió de resultats farà una revisió inicial. Si la revisió inicial confirma el RAA, es notifiquen per escrit a l'esportista els resultats i els drets pel que fa a l'anàlisi de la mostra B.

Si l'anàlisi de la mostra B confirma l'anàlisi de la mostra A, l'OAD responsable continua el procés de gestió de resultats inclòs el dret de l'esportista d'una audiència justa. L'audiència determina si hi va haver una infracció de les normes antidopatge i decideix les sancions que imposarà. En cas que l'anàlisi de la mostra B no confirmi l'anàlisi de la mostra A, no es prendran mesures addicionals amb la infracció.

Si es detecta una infracció, l'OAD que va autoritzar l'obtenció de la mostra és responsable d'iniciar el procés de gestió de resultats. Un grup independent decidirà les sancions que s'aplicaran en cada cas en particular, i es donarà a l'esportista l'oportunitat d'analitzar el seu cas per eliminar o reduir la sanció.

Passaport biològic de l'esportista

El principi fonamental del passaport biològic de l'esportista (PBE) es basa en el control dels paràmetres seleccionats que, indirectament, revelen els efectes del dopatge, en lloc de la detecció directa tradicional del dopatge. D'alguna manera, es compara la variabilitat intraindividual en el temps, en lloc de les diferències i els llindars interindividus. El seguiment biològic durant la carrera esportiva d'un esportista ha de dificultar encara més l'ús de substàncies il·legals.

Actualment, hi ha dos mòduls vigents en el programa del PBE, l'hematològic (sang), per detectar el dopatge en sang, i l'esteroidal (orina), per detectar esteroides anabòlics.

2. LOCALITZACIÓ DELS ESPORTISTES

La localització correspon a la informació que proporciona una quantitat limitada d'esportistes sobre el seu lloc de residència a la Federació Esportiva Internacional (FI) o a l'Organització Nacional Antidopatge (ONAD). Aquests esportistes són els que s'inclouen en un grup registrat per a controls i és part de les responsabilitats antidopatge dels esportistes principals.

A causa que els controls de dopatge fora de competició es poden fer sense notificar-ho als esportistes, constitueixen un dels mitjans més poderosos de dissuasió i detecció de dopatge i són un pas important a l'hora d'enfortir la confiança pública i la de l'esportista envers l'esport sense dopatge. La informació precisa sobre la localització és molt important per garantir l'eficàcia dels programes antidopatge, que estan dissenyats per protegir la integritat de l'esport i els esportistes nets.

3. AUTORITZACIONS D'ÚS TERAPÈUTIC

Les normes del Codi mundial antidopatge (el Codi) sobre les autoritzacions d'ús terapèutic (AUT) reconeixen el dret dels esportistes al tractament mèdic. Si la medicació o el mètode que l'esportista necessita per tractar una malaltia o afecció (segons el que prescriu el professional d'atenció a la salut) està inclòs en la llista prohibida, l'esportista, amb l'obtenció d'una AUT, tindrà l'autorització requerida per utilitzar el medicament prohibit.

L'Estàndard internacional per a autoritzacions d'ús terapèutic (EIAUT) inclou els criteris per atorgar una AUT, la confidencialitat de la informació, la formació dels membres dels comitès d'autoritzacions d'ús terapèutic (CAUT) i el procés d'aplicació de les AUT.

L'EIAUT estableix els criteris següents per atorgar una AUT:

- L'esportista patiria trastorns de salut significatius si no recorregués a substàncies o mètodes prohibits.
- L'ús terapèutic de la substància o del mètode no causaria una millora significativa en el rendiment que es pugui atribuir a l'estat de salut normal després del tractament de l'afecció mèdica.
- No hi ha alternativa terapèutica raonable a l'ús de la substància o del mètode prohibit. La necessitat d'utilitzar una substància o un mètode prohibit no pot ser la conseqüència total o parcial de l'ús previ no terapèutic d'una substància prohibida.

Qui atorga les AUT?

Un grup de metges independents que es reuneixen en un comitè denominat CAUT és l'encarregat d'analitzar correctament les sol·licituds.

Les AUT que atorguen les ONAD són vàlides per a competicions en l'àmbit nacional i les AUT que atorguen les FI són vàlides per a competicions en l'àmbit internacional. Tant les FI com les ONAD han de reconèixer les AUT concedides per l'altra organització i donar per fet que l'AUT reuneix els criteris que estableix l'EIAUT. Si es considera que una AUT no reuneix aquests criteris, es pot apel·lar a l'AMA perquè la revisi.

4. ADAMS

De conformitat amb el Codi mundial antidopatge (el Codi), l'Agència Mundial Antidopatge (AMA) té l'obligació de coordinar les activitats antidopatge i proporcionar un mecanisme per assistir les organitzacions interessades en la implementació del Codi.

Per aquest motiu, es va crear el Sistema de gestió i administració antidopatge (ADAMS). És un sistema de gestió de bases de dades a través d'Internet que simplifica les activitats diàries de totes les parts involucrades i els esportistes en el sistema antidopatge.

ADAMS és una central de dades on es pot emmagatzemar tota la informació, en especial la localització, els resultats de la localització, les autoritzacions d'ús terapèutic (AUT), la informació sobre les infraccions de les normes antidopatge i cada vegada més passaports biològics d'esportistes (BPE).

ADAMS permet compartir informació més fàcilment entre les organitzacions rellevants, cosa que minimitza la duplicació d'esforços per fer controls i de costos. ADAMS, amb la seva transparència, incrementa l'eficàcia i efectivitat en totes les activitats antidopatge.